YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO (suuri jaosto)

8 päivänä huhtikuuta 2008 *

Asiassa C-167/05,

jossa on kyse EY 226 artiklaan perustuvasta jäsenyysvelvoitteiden noudattamatta jättämistä koskevasta kanteesta, joka on nostettu 14.4.2005,

**Euroopan yhteisöjen komissio**, asiamiehinään L. Ström van Lier, K. Gross, K. Simonsson ja R. Lyal, prosessiosoite Luxemburgissa,

kantajana,

vastaan

**Ruotsin kuningaskunta**, asiamiehenään K. Wistrand,

vastaajana,

* Oikeudenkäyntikieli: ruotsi.

jota tukee

**Latvian tasavalta**, asiamiehinään E. Balode-Buraka ja E. Broks,

väliintulijana,

YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIN (suuri jaosto),

toimien kokoonpanossa: presidentti V. Skouris, jaostojen puheenjohtajat P. Jann, A. Rosas, K. Lenaerts ja L. Bay Larsen sekä tuomarit R. Silva de Lapuerta, K. Schiemann, P. Kūris (esittelevä tuomari) ja A. Ó Caoimh,

julkisasiamies: P. Mengozzi,
kirjaaja: hallintovirkamies C. Strömholm,

ottaen huomioon kirjallisessa käsittelyssä ja 8.5.2007 pidetyssä istunnossa esitetyn,

kuultuaan julkisasiamiehen 18.7.2007 pidetyssä istunnossa esittämän ratkaisuehdotuksen,

on antanut seuraavan

**tuomion**

1 Kanteellaan Euroopan yhteisöjen komissio vaatii yhteisöjen tuomioistuinta toteamaan, että Ruotsin kuningaskunta ei ole noudattanut EY 90 artiklan toisen kohdan mukaisia velvoitteitaan, koska se on soveltanut sellaisia sisäisiä veroja, joilla saatetaan suojella välillisesti olutta, joka pääasiallisesti tuotetaan Ruotsissa, viiniin, joka pääasiallisesti tuodaan maahan muista jäsenvaltioista, nähden.

**Asiaa koskevat oikeussäännöt**

*Alkoholiverolaki 1994:1564*

2 Nyt käsiteltävänä olevassa kanteessa kyseessä oleva Ruotsin lainsäädäntö, joka koskee alkoholijuomiin sovellettavaa valmisteveroa, sisältyy 15.12.1994 annettuun alkoholiverolakiin 1994:1564 (lagen (1994:1564) om alkoholskatt), sellaisena kuin se on muutettuna lailla 2001:822 (jäljempänä alkoholiverolaki).

3 Alkoholiverolain 2 §:ssä säädetään seuraavaa:

”Veroa on maksettava yhdistetyn nimikkeistön nimikkeeseen 2203 kuuluvasta oluesta, jos sen alkoholipitoisuus ylittää 0,5 tilavuusprosenttia.

Veroa on maksettava myös yhdistetyn nimikkeistön nimikkeeseen 2206 kuuluvista tuotteista, jotka sisältävät olutta ja alkoholitonta juomaa toisiinsa sekoitettuina, jos sekoituksen alkoholipitoisuus on yli 0,5 tilavuusprosenttia.

Veron litrakohtainen määrä on 1,47 [Ruotsin kruunua (SEK)] jokaiselta tilavuusprosentilta alkoholia.

Oluista, joiden alkoholipitoisuus on enintään 2,8 tilavuusprosenttia, veron määrä on 0 [SEK].”

4 Kyseisen lain 3 §:ssä säädetään seuraavaa:

”Veroa on maksettava yhdistetyn nimikkeistön nimikkeisiin 2204 ja 2205 kuuluvasta viinistä, jos alkoholipitoisuus on seurausta yksinomaan käymisestä ja

1. alkoholipitoisuus on yli 1,2 tilavuusprosenttia mutta enintään 15 tilavuusprosenttia tai

2. alkoholipitoisuus on yli 15 tilavuusprosenttia mutta enintään 18 tilavuusprosenttia ja viini tuotetaan ilman lisäaineita.

Veron määrä litralta on

juomista, joiden alkoholipitoisuus on yli 2,25 mutta enintään 4,5 tilavuusprosenttia, 7,58 [SEK];

juomista, joiden alkoholipitoisuus on yli 4,5 mutta enintään 7 tilavuusprosenttia, 11,20 [SEK],

juomista, joiden alkoholipitoisuus on yli 7 mutta enintään 8,5 tilavuusprosenttia, 15,41 [SEK],

juomista, joiden alkoholipitoisuus on yli 8,5 mutta enintään 15 tilavuusprosenttia, 22,08 [SEK], ja

juomista, joiden alkoholipitoisuus on yli 15 mutta enintään 18 tilavuusprosenttia, 45,17 [SEK].

Viinistä, jonka alkoholipitoisuus on enintään 2,25 tilavuusprosenttia, veron määrä on 0 [SEK].”

## Oikeudenkäyntiä edeltänyt menettely

5 Sellaisten kanteluiden, jotka komissio oli vastaanottanut ja jotka koskivat Ruotsin järjestelmää siltä osin kuin viiniin kohdistuvan valmisteveron väitettiin olevan syrjivä olueen kohdistuvaan valmisteveroon verrattuna, johdosta komissio tutki kyseessä olevan lainsäädännön ja päätyi toteamaan, että Ruotsin kuningaskunta sovelsi EY 90 artiklan toisen kohdan vastaisesti sisäisiä veroja, joilla saatettiin välillisesti suojella olutta, joka tuotettiin pääasiallisesti Ruotsissa, viinin, joka pääasiallisesti tuotiin muista jäsenvaltioista, kustannuksella.

6 Kehotettuaan 28.2.2000 ja 1.7.2002 tiedoksi annetuilla virallisilla huomautuksilla kyseistä jäsenvaltiota esittämään huomautuksensa komissio antoi kyseisten tiedoksiantojen jälkeen perustellun lausunnon 19.6.2001 ja täydentävän perustellun lausunnon 7.7.2004.

7 Koska komissio ei pitänyt laeilla 2001:517 ja 2001:822 19.6.2001 jälkeen tehtyjä lainsäädännön muutoksia tyydyttävinä ja koska Ruotsin kuningaskunta ei hyväksynyt komission täydentävässä perustellussa lausunnossa esittämää näkemystä, komissio päätti nostaa nyt käsiteltävänä olevan kanteen.

8 Yhteisöjen tuomioistuimen presidentin 16.9.2005 antamalla määräyksellä Latvian tasavalta hyväksyttiin väliintulijaksi tukemaan Ruotsin kuningaskunnan vaatimuksia.

**Kanne**

*Alustavat toteamukset*

9 Komissio ja Ruotsin kuningaskunta ovat yhtä mieltä siitä, että Ruotsissa

– olut on pääasiallisesti kotimainen tuote ja viini on pääasiallisesti tuontituote

– viinit, joiden kulutus on suurinta, ovat yleensä halvimpia viinejä, ja niillä on oluen kanssa riittävästi yhteisiä ominaispiirteitä, jotta ne voidaan kuluttajan kannalta katsoa oluen korvaaviksi tuotteiksi, joten niitä voidaan pitää EY 90 artiklan toisessa kohdassa tarkoitettuina oluen kanssa kilpailevina tuotteina

– oluen ja viinin verotus liittyy perinteisesti kyseisten juomien alkoholipitoisuuteen eli vero on suhteutettu niiden sisältämän alkoholin määrään tilavuusprosentteina ilmaistuna

– tilavuusprosentteihin perustuvat oluen ja viinin verot poikkeavat toisistaan ja

– verotus voi vaikuttaa kuluttajan käyttäytymiseen.

10 Ruotsin kuningaskunta esittää kuitenkin tiettyjä vivahteita edellä toisessa ja viidennessä luetelmakohdassa esitetyistä toteamuksista. Kyseinen jäsenvaltio katsoo siis, että olut ja viini ovat vain osittain keskenään kilpailevia tuotteita ja että verotus on vain yksi niistä tekijöistä, jotka saattavat vaikuttaa kuluttajan käyttäytymiseen.

11 Komissio ja Ruotsin kuningaskunta ovat yksimielisiä myös siitä, että kun kyseinen jäsenvaltio liittyi Euroopan unioniin 1.1.1995, vahvan oluen, joka määriteltiin 16.12.1994 annetussa alkoholilaissa 1994:1738 (alkohollagen (1994:1738)) sellaiseksi olueksi, jonka alkoholipitoisuus on yli 3,5 tilavuusprosenttia, ja viinin, jonka alkoholipitoisuus on noin 11 tilavuusprosenttia, tilavuusprosenttiin perustuva verotus oli lähes sama.

12 Oluen valmisteveroa on alennettu noin 40 prosentilla 1.1.1997 lukien.

13 Tältä osin Ruotsin kuningaskunta täsmentää, että vuonna 1996 Ruotsin hallitus totesi, että oluen erilainen verotus Ruotsissa ja Tanskassa oli johtanut siihen, että oluen kauppa Tanskan rajalla oli saanut sellaiset mittasuhteet, että oluen verotusta oli alennettava.

14 Ruotsin kuningaskunta täsmentää vielä, että sellaista rajakauppaa, joka oluen osalta on todettu, vastaavaa kauppaa ei ole kehittynyt viinin osalta, vaikka Ruotsin verotus on myös viinin osalta huomattavasti korkeampi kuin Tanskan verotus. Näin ollen Ruotsin kuningaskunnan mukaan ei ole mitään tarvetta sopeuttaa viinin valmisteveroa eikä ollut mitään syytä tarkistaa viiniin sovellettavaa veroa samanaikaisesti, kun oluen valmisteveron alentamisesta päätettiin. Mainittu jäsenvaltio lisää kuitenkin,

että komission painostuksen johdosta viinin valmisteveroa on alennettu 1.12.2001 lukien lailla 2001:822 18,8 prosenttia ja että kyseisen alennuksen johdosta aiemmin vahvan oluen verotuksen ja viinin verotuksen välillä vallinnut suhde on palautettu ennalleen. Näiden kahden tuotteen verotus on siis sittemmin ollut toisiaan vastaavaa.

15 Ruotsissa viinin, vahvan oluen ja väkijuomien vähittäismyynti kuuluu monopolin piiriin, ja kyseinen monopoli on Ruotsin valtion kokonaan omistamalla osakeyhtiöllä, Systembolaget AB:llä (jäljempänä Systembolaget). Ruotsin kuningaskunnan selvityksistä, joita komissio ei ole kiistänyt, ilmenee, että kyseinen järjestelmä on mainitun jäsenvaltion alkoholipolitiikan pääasiallinen väline ja että sen tarkoituksena on kanavoida alkoholijuomien vähittäismyynti, jotta voidaan taata kuluttajien iän valvonta ja voimassa olevien myyntikieltojen noudattaminen ja samalla varmistaa kyseisten tuotteiden saatavuus.

*Asianosaisten ja väliintulijan lausumat*

16 Komissio tuo esiin, että ruotsalaiseen olueen, joka on Ruotsin markkinoilla alkoholimyynnissä hallitseva tuote, kohdistuu alempi valmistevero kuin sen kanssa kilpailevaan viinien ryhmään. Komission mukaan verotuksen ero vaikuttaa kuluttajan valintaan, koska kyseessä olevan verojärjestelmän rakenne ja ominaisuudet vahvistavat sitä perinteiseksi väitettyä tilannetta, että ruotsalaiset kuluttajat pitävät enemmän oluesta. Mainitunlainen tilanne on viinin, joka pääasiallisesti tuodaan muista jäsenvaltioista, kannalta epäsuotuisa, ja näin ollen verojärjestelmällä on pääasiallisesti Ruotsissa tuotettua olutta suojeleva vaikutus, joka on kielletty EY 90 artiklan toisessa kohdassa.

17 Kyseisten Ruotsin verosäännösten rakennetta tarkastellen komissio tuo esiin, että vaikka viinin valmisteveroa on alennettu 1.12.2001 lukien lailla 2001:822, kyseiseen

tuotteeseen ei pelkästään edelleen kohdistu olutta korkeampi valmistevero, vaan alkoholiverolain 3 §:n 2 momentissa olevan veroasteikon mukaan viiniä verotetaan lisäksi niin, että veroa on maksettava sitä enemmän, mitä korkeampi viinin alkoholipitoisuus on. Komissio toteaa, että sellaisen viinin, jonka alkoholipitoisuus on 12,5 tilavuusprosenttia ja jonka komissio katsoo normaaliksi viiniksi, valmistevero on 1,77 SEK tilavuusprosentilta alkoholia eli se poikkeaa 20 prosenttia oluen valmisteverosta (1,47 SEK tilavuusprosentilta alkoholia).

18 Komissio korostaa, että lopulliseen hintaan sisältyy myös 25 prosentin arvonlisävero, joka lasketaan valmisteveron sisältävästä hinnasta, mistä seuraa, että koska viiniin kohdistuu korkeampi valmistevero kuin olueen, ero suurenee, kun korkeampaa valmisteveroa käytetään arvonlisäveron perusteena, mikä vahvistaa kyseisen verojärjestelmän suojelevaa vaikutusta.

19 Tästä seuraa, että viiniä verotetaan raskaammin kuin olutta ja että veron osuus on eniten myytyjen viinien (joiden alkoholipitoisuus on 8,5–15 tilavuusprosenttia ja jotka kuuluvat lopullisen myyntihinnan osalta luokkaan 49–70 SEK, jäljempänä keskihintaluokka) hinnassa suurempi kuin oluen hinnassa.

20 Oluen ja viinin kilpailutilanteesta komissio on sitä mieltä, että Ruotsissa vahvan oluen, joka on Ruotsin markkinoilla myynnissä hallitseva tuote, ja keskihintaluokkaan kuuluvien viinien välillä on kilpailutilanne. Komissio toteaa nimittäin, että viini on ostettava Systembolagetin myyntipisteistä kuten myös vahva olut, kun taas olutta, jonka alkoholipitoisuus on alle 3,5 prosenttia, on saatavilla ruokakaupoissa. Vahva olut ja viini kilpailevat siis keskenään samoissa myyntipisteissä. Komission mukaan se, että kuluttajan on pakko mennä Systembolagetin myyntipisteeseen ostaakseen

vahvaa olutta ja viiniä, on seikka, joka on omiaan vahvistamaan korvaavuutta ja näin ollen näiden kahden tuotteen välistä kilpailutilannetta. Komissio täsmentää lisäksi, että viiniä ja olutta on saatavilla vain erityisen luvan saaneissa ravintoloissa ja ravitsemuslaitoksissa, joissa nämä kaksi juomaa voivat siis myös kilpailla keskenään.

21 Komissio vertaa tämän jälkeen kyseisen verojärjestelmän vaikutusta oluen ja viinin hinnan, alkoholipitoisuuden ja määrän osalta ja pyrkii osoittamaan, että valittavasta vertailumenetelmästä riippumatta viiniin kohdistuva verorasitus on huomattavasti suurempi kuin olueen kohdistuva verorasitus. Tässä yhteydessä komissio huomauttaa, että verotus vaikuttaa eniten niihin viineihin, joiden lopullinen myyntihinta vaihtelee 41 SEK:sta 70 SEK:uun ja jotka muodostavat suurimman osan viinin vähittäismyynnistä (78,7 prosenttia vuonna 2003).

22 Kyseisen verojärjestelmän suojelevan luonteen arvioinnista EY 90 artiklan toisen kohdan kannalta komissio katsoo, että ratkaisevaa ei ole pelkästään kyseisen järjestelmän suojelevan luonteen osoittaminen vaan myös sen näyttäminen, että suojeleva luonne on olemassa kuluttajaan nähden sillä tavoin, että kuluttaja voidaan suoraan tai välillisesti tosiasiallisesti tai mahdollisesti johdattaa valitsemaan sellainen kotimainen tuote, joka ilman kyseistä osatekijää vastaisi tuontituotetta ja joka siis kilpailee tuontituotteen kanssa.

23 Komissio katsoo, että nyt käsiteltävässä kanteessa kyseessä olevalla verojärjestelmällä on sama tarkoitus kuin asiassa 170/78, komissio vastaan Yhdistynyt kuningaskunta, 12.7.1983 annetun tuomion (Kok. 1983, s. 2265, Kok. Ep. VII, s. 195) 27 kohdassa tarkoitetulla verojärjestelmällä, josta yhteisöjen tuomioistuin on todennut, että sen vaikutuksesta muista jäsenvaltioista tuodusta viinistä kannetaan korkeampaa veroa, mikä on omiaan suojelemaan kotimaista oluen tuotantoa, joka on parhaiten soveltuva vertailukohde kilpailun kannalta. Komissio viittaa asiassa 170/78, komissio vastaan Yhdistynyt kuningaskunta, 27.2.1980 annettuun tuomioon (Kok. 1980, s.

417, Kok. Ep. V, s. 19, 14 kohta) ja katsoo, että mainitussa järjestelmässä kiteytetään kulutustottumukset vahvistamalla kotimaisen tuotteen eli oluen etua ja syrjimällä muista jäsenvaltioista tuotavan viinin kaupallista potentiaalia.

24 Komissio väittää, että Ruotsin kuningaskunta käyttää näin verotusta vaikuttaakseen kuluttajan käyttäytymiseen tuotteiden valinnan lisäksi myös keskenään kilpailevien tuotteiden välillä tehtäviin valintoihin. Komission mukaan Systembolagetin julkaisemista tilastoista ilmenee, että ennen kuin oluen valmisteveroa alennettiin 40 prosentilla ja viinin veroa samanaikaisesti hieman korotettiin 1.1.1997, oluen ja viinin myyntimäärät olivat melko lähellä toisiaan ja että näiden muutosten jälkeen viinin myynti laski 3,7 prosenttia, kun taas oluen myynti lisääntyi 8,9 prosenttia. Sen jälkeen kun viinin valmisteveroa hieman alennettiin 1.12.2001 lukien, viinin myynti lisääntyi 11 prosenttia, joka oli suurin myynnin määrän lisäys vuosien 1995 ja 2004 välisenä aikana. Samoista tilastoista ilmenee komission mukaan kuitenkin myös, että samaan aikaan kyseisen viinin myynnin kasvun kanssa oluen myynti lisääntyi huomattavasti mainittua prosenttiosuutta enemmän. Komissio lisää, että kyseisiä tietoja tarkasteltaessa on muistettava, että Ruotsin kuningaskunta käyttää verotusta kyseisten tuotteiden kulutuksen muutoksen vahvistamisen välineenä.

25 Tässä yhteydessä komissio katsoo, että kyseisten kahden juoman myyntimäärien muutos johtuu siitä ja selittyy sillä, että kyseisiä juomia on vuonna 1997 alettu kohdella verotuksessa eri tavoin ja että erilaisen verokohtelun tarkoituksena on selvästi suojata kotimaista oluentuotantoa. Mainittu suojeluvaikutus jatkuu komission mukaan edelleen. Komissio korostaa nimittäin, että vaikka myös viiniin sovellettavaa valmisteveroa on alennettu, sitä on alennettu vähemmän kuin oluen valmisteveroa ja että viinin valmistevero on kaikesta huolimatta edelleen huomattavasti korkeampi kuin oluen valmistevero, joten kyseessä oleva verojärjestelmä vaikuttaa edelleen siten, että se suosii olutta viiniin nähden.

26 Komissio katsoo lopuksi, että Ruotsin kuningaskunnan ei tarvitse verottaa olutta ja viiniä tietyllä verokannalla mutta että sen on määritettävä näitä keskenään kilpailevia tuotteita koskevat valmisteverot niin, että kotimaisia tuotteita ei suosita millään tavoin. Komissio täsmensi tältä osin istunnossa, että sen mielestä olisi suoritettava uusi samaa suuruusluokkaa oleva viinin verotuksen alentaminen kuin se, joka suoritettiin 1.12.2001 lukien.

27 Ruotsin kuningaskunta kiistää sen, että se ei olisi noudattanut EY 90 artiklan toisen kohdan mukaisia velvoitteitaan. Kyseessä olevien verosäännösten, jotka tosin eivät ole samanlaisia oluen ja viinin osalta, tarkoituksena eikä vaikutuksena ei ole suojata välillisesti oluen kauppaa viinin taholta tulevalta kilpailulta.

28 Ruotsin kuningaskunta katsoo, että kyseessä olevan verojärjestelmän arvioinnin EY 90 artiklan toisen kohdan suhteen on perustuttava siihen, että eniten myytyjä vahvoja oluita verrataan eniten myytyihin halvimpiin viineihin, joiden alkoholipitoisuus on noin 11 tilavuusprosenttia.

29 Mainitun jäsenvaltion mukaan ratkaiseva kysymys on se, onko näihin keskenään kilpaileviin tuotteisiin kohdistuva verorasitus sellainen, että se voi vaikuttaa merkityksellisiin markkinoihin vähentämällä tuontituotteiden mahdollista kulutusta ja vastaavasti lisäämällä kotimaisten tuotteiden kulutusta.

30 Kansallisten verosääntöjen vaikutusta on Ruotsin kuningaskunnan mukaan arvioitava kahdessa vaiheessa. Ensin on verrattava hintoja siltä kannalta, miten ne

vaikuttavat siihen, valitseeko kuluttaja oluen vai viinin, ja sen jälkeen on tutkittava näiden tuotteiden myynnin rakennetta koskevia tilastoja kyseisten tuotteiden välisen valinnan kannalta.

31 Keskenään kilpailevien oluen ja viinin myyntihinnan vertailusta Ruotsin kuningaskunta toteaa, että ei ole selvää, mitä laskentaperustetta tässä vertailussa on käytettävä, ja että ei ole helppoa tietää, millainen hintavertailu antaa luotettavimman kuvan kilpailutilanteesta.

32 Koska jäsenyysvelvoitteiden noudattamatta jättämistä koskevassa menettelyssä komission on osoitettava, että, kuten komissio on väittänyt, jäsenyysvelvoitteita ei ole noudatettu, Ruotsin kuningaskunta katsoo, että kaikkia mahdollisia kyseessä olevien tuotteiden lopullisen myyntihinnan vertailuja ei ole tarpeen selostaa. Ruotsin kuningaskunta katsoo, että esillä olevassa asiassa, kuten asiassa 356/85, komissio vastaan Belgia, 9.7.1987 annetussa tuomiossa (Kok. 1987, s. 3299, Kok. Ep. IX, s. 147), riittää, kun lähtökohdaksi otetaan olutlitran ja viinilitran myyntihintojen vertailun tulokset. Esillä olevassa asiassa mainitunlainen vertailu osoittaa Ruotsin kuningaskunnan mukaan myös, ettei oluen ja viinin olennaista hintaeroa, joka ei riipu kyseisiin tuotteisiin kohdistuvan verorasituksen erosta, voida jättää huomiotta.

33 Ruotsin kuningaskunta katsoo, että myydyimmän vahvan oluen ja myydyimmän ja halvimman viinin, jonka alkoholipitoisuus on noin 11 tilavuusprosenttia, litrakohtaisen myyntihinnan vertaaminen osoittaa, että kyseisten tuotteiden verorasituksen ero ei ole sellainen, että sen voitaisiin katsoa vaikuttavan kuluttajan käyttäytymiseen. Vaikka mainittua viiniä nimittäin verotettaisiin samalla tavoin kuin vahvaa olutta, johon sitä verrataan, viini olisi kaksi kertaa kalliimpaa kuin olut. Hintojen asianmukainen vertaaminen ei siis voi tukea sellaista päätelmää, että kyseessä olevat Ruotsin verosäännöt ovat omiaan vaikuttamaan kuluttajan valintaan suosimalla kotimaisen tuotteen eli oluen kauppaa tuontituotteen eli viinin kustannuksella.

34 Ruotsin kuningaskunta, jota Latvian tasavalta tukee, katsoo siis, että komissio ei tekemillään hintavertailuilla osoita, että laadultaan vastaavien oluiden ja viinien välinen hintaero on niin pieni, että kyseisten tuotteiden verorasituksen välinen ero olisi omiaan vaikuttamaan kuluttajan käyttäytymiseen.

35 Tämän jälkeen Ruotsin kuningaskunta väittää, että oluen ja viinin kulutustrendejä koskevat tilastot, joihin komissio vetoaa, eivät sisällä mitään tietoja Ruotsin verosäännöjen suojelevasta vaikutuksesta oluen kauppaan. Tältä osin Ruotsin kuningaskunta tuo esiin, että kaikkien Systembolagetin, Skatteverketin (Ruotsin verohallinto) ja Svenska Bryggareföreningenin (Ruotsin panimoyhdistys) tilastojen tarkastelu antaa tilanteesta luotettavimman kuvan. Ruotsin kuningaskunta täsmentää, että vuodesta 1996 lukien vahvan oluen myyntimäärä on melko vakiintuneella tavalla ylittänyt viinin myyntimäärän noin 100 000 000 litralla vuodessa.

36 Mainittu jäsenvaltio jakaa komission näkemyksen, jonka mukaan myyntitilastot osoittavat, että verotus yleisesti ottaen vaikuttaa kuluttajiin, koska verotus vaikuttaa verotettavan tuotteen hintaan, mutta katsoo kuitenkin, että hinnat ovat tärkeä väline alkoholipolitiikan tavoitteiden saavuttamiseksi Ruotsissa. Se, että kuluttaja reagoi hinnanalennukseen lisäämällä kulutusta, ei kuitenkaan osoita sitä, että kuluttaja tästä syystä muuttaa käytöstään eri ryhmiin kuuluvia alkoholijuomia valitessaan. Päinvastoin hintaherkkyys puhuu sitä vastaan, että viinin hinnan alennus, joka johtuisi siitä, että viiniä ja vahvaa olutta verotettaisiin täysin samalla tavoin, voisi johtaa siihen, että viinin kulutus lisääntyisi ja oluen kulutus vähenisi, koska jos viini maksaa siihen kohdistuvan veron alennuksesta huolimatta kaksi kertaa niin paljon kuin vahva olut, hintaherkkä kuluttaja ei ryhdy kuluttamaan viiniä.

37 Latvian tasavalta puolestaan katsoo, että on välttämätöntä pohtia viinin ja oluen kysynnän ristijoustoa. Latvian tasavallan mukaan kyseisten tuotteiden kysyntä on melko joustamatonta, koska kysyntä ei ole herkkä hinnan muutoksille. Latvian tasavalta päättelee tästä, että oluen ja viinin hinnat eivät ole kuluttajan valinnan kannalta ratkaiseva tekijä.

38 Ruotsin kuningaskunta katsoo lisäksi, että komission näkemys siitä, miten valmisteverot vaikuttavat kuluttajan valintaan oluen ja viinin välillä, on liian yksinkertaistava. Koska mainitut kaksi tuotetta eivät nimittäin ole täysin keskenään vaihdettavissa, kuluttajan valintaan voivat vaikuttaa muut tekijät kuin verotus.

39 Ruotsin kuningaskunta, jota Latvian tasavalta tukee, katsoo vielä, että komission viinin ja oluen kulutustottumuksien muutoksesta esittämät näkemykset eivät riitä osoittamaan varmasti, että kulutuksen muuttumisen ja sen, että viinin verotus on hieman korkeampaa kuin oluen verotus, välillä on yhteys. Komissio ei siis ole osoittanut, että Ruotsin verojärjestelmällä on tosiasiallisesti oluen kauppaa suojaava vaikutus.

*Yhteisöjen tuomioistuimen arviointi asiasta*

40 Alustavasti on muistutettava, että vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan EY:n perustamissopimuksen 95 artiklalla (josta on muutettuna tullut EY 90 artikla)

pyritään varmistamaan tavanomaisilla kilpailun edellytyksillä tapahtuva tavaroiden vapaa liikkuminen jäsenvaltioiden välillä poistamalla kaikenlainen suojelu, joka voi aiheutua muiden jäsenvaltioiden tuotteita syrjivien sisäisten verojen soveltamisesta, sekä taata, että sisäiset verot ovat täysin neutraaleja kotimaisten ja maahan tuotujen tuotteiden välisen kilpailun osalta (ks. em. asia komissio v. Belgia, tuomion 6 kohta).

41 Tästä näkökulmasta katsoen EY 90 artiklan toisella kohdalla pyritään kattamaan kaikenlainen välillinen verotuksellinen protektionismi sellaisten maahan tuotujen tuotteiden osalta, jotka olematta kyseisen artiklan ensimmäisessä kohdassa tarkoitettuja kotimaisten tuotteiden kanssa samanlaisia tuotteita ovat kuitenkin edes osittain välillisessä tai mahdollisessa kilpailutilanteessa joidenkin kotimaisten tuotteiden kanssa (em. asia komissio v. Belgia, tuomion 7 kohta ja yhdistetyt asiat C-367/93–C-377/93, Roders ym, tuomio 11.8.1995, Kok. 1995, s. I-2229, 38 kohta).

42 Jotta näin ollen voidaan tarkastella sitä, onko komission kritisoima verojärjestelmä sopusoinnussa EY 90 artiklan toisen kohdan kanssa, on ensin täsmennettävä, miltä osin oluen ja viinin voidaan katsoa olevan mainitussa määräyksessä tarkoitettuja keskenään kilpailevia tuotteita.

43 Oikeuskäytännöstä ilmenee, että viini ja olut soveltuvat tietyssä määrin samanlaisten tarpeiden tyydyttämiseen ja että niiden on näin ollen katsottava olevan tietyssä määrin toisensa korvaavia hyödykkeitä, mutta että yhteisöjen tuomioistuin on kuitenkin täsmentänyt, että viinien suurten laatu- ja siten myös hintaerojen vuoksi oluen, joka on suosittu ja laajalti käytetty juoma, ja viinin keskinäinen kilpailutilanne on määritettävä ottaen huomioon tavanomaisimmin yleisön saatavilla olevat viinit, jotka yleensä ovat myös miedoimpia ja huokeimpia, ja että myös verotusvertailut on näin ollen tehtävä tältä perustalta (ks. em. asia komissio v. Belgia, tuomion 10 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

44 Nämä toteamukset pätevät myös esillä olevaan asiaan, koska yhteisöjen tuomioistuimelle esitetyistä seikoista ei ilmene mitään sellaista Ruotsin markkinoiden erityispiirrettä, joka voisi olla perusteena muunlaiselle arviolle. Näin ollen on katsottava, että esillä olevassa asiassa vain keskihintaluokkaan kuuluvilla viineillä, joiden vähittäismyyntiä vain Systembolaget voi harjoittaa, on riittävästi yhteisiä ominaisuuksia vahvan oluen, jonka alkoholipitoisuus on vähintään 3,5 tilavuusprosenttia, kanssa, sillä myös kyseisen oluen vähittäismyyntiä voi harjoittaa vain Systembolaget, ja että kyseiset viinit ovat kuluttajan kannalta vaihtoehto vahvalle oluelle ja niiden voidaan siis katsoa olevan vahvan oluen kanssa EY 90 artiklan toisessa kohdassa tarkoitetussa kilpailutilanteessa.

45 Toiseksi on verrattava verojärjestelmiä, joita mainittuihin tuotteisiin sovelletaan, jotta voidaan määrittää, verotetaanko niitä mahdollisesti eri tavoin ja kuinka suuri kyseinen ero on.

46 Komissio ja Ruotsin kuningaskunta ovat erimielisiä siitä, onko esillä olevassa asiassa asianmukaista soveltaa edellä mainituissa asioissa komissio vastaan Yhdistynyt kuningaskunta ja komissio vastaan Belgia annetuissa tuomioissa esitettyjä vertailumenetelmiä oluen ja viinin verotuksen välisen suhteen arvioimiseksi.

47 Yhteisöjen tuomioistuin katsoo, että asianmukaisin vertailu esillä olevassa asiassa on kyseisten kahden juoman tilavuusprosentteina määritellyn alkoholipitoisuuden mukaan määrättyjen valmisteverojen vertailu.

48 On nimittäin todettava, kuten julkisasiamies on ratkaisuehdotuksensa 54 kohdassa todennut, että alkoholipitoisuus on esillä olevassa asiassa asianmukaisin arviointipe-

ruste, koska Ruotsin kuningaskunta on valinnut sen valmisteveron määräytymisen perusteeksi. Kyseessä on myös objektiivinen kriteeri, joka kuvaa kyseessä olevien tuotteiden ominaisuuksia.

49 Alkoholiverolain 2 §:n mukaan oluen valmistevero on kiinteämääräinen, kun taas mainitun lain 3 §:n mukaan viiniin sovellettava valmistevero on progressiivinen ja vaihtelee kyseisessä säännöksessä säädettyjen ryhmien mukaan. On myös selvää, että arvonlisäveron verokanta on kummankin tuotteen osalta 25 prosenttia valmisteveron sisältävästä myyntihinnasta.

50 Verotuksen tason vertailusta alkoholipitoisuuden suhteen ilmenee siis, että vahvan oluen kanssa kilpailevaan viiniin, jonka alkoholipitoisuus on 12,5 tilavuusprosenttia, kohdistuu litraa kohti noin 20 prosenttia korkeampi verotus alkoholitilavuusprosenttiyksiköltä kuin vahvaan olueen (1,77 SEK verrattuna 1,47 SEK:uun) ja että kyseinen ero kasvaa 36 prosenttiin sellaisen viinin osalta, jonka alkoholipitoisuus on 11 tilavuusprosenttia (2 SEK verrattuna 1,47 SEK:uun) ja 50 prosenttiin sellaisen viinin osalta, jonka alkoholipitoisuus on 10 tilavuusprosenttia (2,208 SEK verrattuna 1,47 SEK:uun).

51 Vahvan oluen kanssa kilpailevaan viiniin kohdistuu siis korkeampi verotus kuin tällaiseen olueen.

52 Kolmanneksi on tarkastettava, onko viinin vahvaa olutta korkeampi vero omiaan vaikuttamaan relevantteihin markkinoihin siten, että maahan tuotujen tuotteiden mahdollinen kulutus supistuu kilpailevien kotimaisten tuotteiden kulutuksen vastaavasti kasvaessa (ks. em. asia komissio v. Belgia, tuomion 15 kohta ja em. yhdistetyt asiat Roders ym., tuomion 39 kohta).

53 Tältä osin on otettava huomioon kyseisten tuotteiden myyntihintojen välinen ero ja tämän eron vaikutus kuluttajan tekemään valintaan samoin kuin näiden tuotteiden kulutuksen kehittyminen (em. yhdistetyt asiat Roders ym., tuomion 39 kohta).

54 Tätä arviointia tehtäessä on valittava vertailumenetelmä, jonka lopulta kumpikin asianosainen on hyväksynyt ja joka perustuu olutlitraan ja viinilitraan, koska komissio ei ole osoittanut jonkin muun menetelmän asianmukaisuutta esillä olevassa asiassa.

55 Tältä osin on todettava, että kun komission ja Ruotsin kuningaskunnan toimittamat tiedot otetaan huomioon, litran vahvaa olutta ja litran sen kanssa kilpailevaa viiniä lopullisen verollisen myyntihinnan välinen suhde on noin yhden suhde kahteen.

56 Kuten yhteisöjen tuomioistuimelle esitetyistä tiedoista ilmenee, vaikka oletettaisiin, että vahvan oluen kanssa kilpailevaan viiniin, jonka tilavuudesta olisi 12,5 prosenttia alkoholia, sovellettaisiin samaa valmisteveroa kuin se, josta vahvan oluen osalta on säädetty, eli 1,47 SEK alkoholitilavuusprosenttiyksiköltä litraa kohti, lopullisen verollisen myyntihinnan alennus yhdeltä tällaiselta viinilitralta olisi 4,63 SEK (0,5 euroa) tai 6,65 prosenttia. Mainitusta alennuksesta huolimatta vahvan oluen ja sen kanssa kilpailevan viinin lopullisen verollisen myyntihinnan välinen suhde olisi edelleen yhden suhde kahteen. Tarkemmin sanottuna mainittu lopullisen myyntihinnan suhde olisi 1:2,1, kun se ilman hinnanalennusta on 1:2,3.

57 Vahvan oluen ja sen kanssa kilpailevan viinin litramyyntihinnan suhteen vertailusta ilmenee siis, että näiden kahden tuotteen välinen hinnanero on lähes sama ennen

veroja ja niiden jälkeen. Vaikka oluen ja sen kanssa kilpailevan viinin myyntihintojen välinen ero näin ollen on pienempi kuin yhteisöjen tuomioistuimen edellä mainitussa asiassa komissio vastaan Belgia toteama hintojen ero, on korostettava, että esillä olevassa asiassa todettu myyntihintojen ero on kuitenkin niin suuri, että näiden kahden tuotteen verotuksen ero ei ole omiaan vaikuttamaan kuluttajan käyttäytymiseen kyseisellä alalla.

58 Kaikesta edellä esitetystä seuraa, että komissio ei ole osoittanut, että esillä olevassa asiassa vahvan oluen, jonka alkoholipitoisuus on vähintään 3,5 tilavuusprosenttia, ja vahvan oluen kanssa kilpailevan keskihintaluokkaan kuuluvan viinin hintojen välinen ero on niin pieni, että kyseisiin tuotteisiin Ruotsissa sovellettavan valmisteveron ero on omiaan vaikuttamaan kuluttajan käyttäytymiseen. Kun tämän tuomion 56 kohdassa tehty lopullisten myyntihintojen suhdetta koskeva toteamus otetaan huomioon, kyseessä olevan verojärjestelmän soveltaminen ei suojele välillisesti ruotsalaista olutta EY 90 artiklan toisessa kohdassa tarkoitetulla tavalla ainoastaan sen vuoksi, että sen mukaan viiniä, joka pääasiallisesti tuodaan maahan muista jäsenvaltioista, verotetaan raskaammin kuin olutta, joka on pääasiallisesti kotimainen tuote.

59 Joka tapauksessa on todettava, että komission esittämien kyseessä olevien tuotteiden myyntiä koskevien tilastotietojen perusteella on mahdollista enintään todeta, että kuluttajat ovat herkkiä kyseisten tuotteiden hintavaihteluille vain lyhyen aikaa ja etteivät kulutustottumukset ole pysyvästi muuttuneet niin, että oluen kulutus olisi lisääntynyt ja viinin kulutus olisi vähentynyt.

60 Yhteisöjen tuomioistuin on tosin todennut edellä mainitussa asiassa komissio vastaan Yhdistynyt kuningaskunta 27.2.1980 antamansa tuomion 10 kohdassa, että

ei voida vaatia, että EY 90 artiklan toisen kohdan soveltamiseksi sisäisen verojärjestelmän suojaava vaikutus kussakin tapauksessa todistetaan tilastollisesti, vaan on riittävää, että voidaan osoittaa, että tietty verojärjestelmä on ominaispiirteidensä vuoksi omiaan suojaamaan kotimaista tuotantoa.

61 Kun edellä esitetty otetaan huomioon, esillä olevassa asiassa on kuitenkin todettava, että komissio ei ole oikeudellisesti riittävällä tavalla osoittanut, että kyseessä oleva lainsäädäntö on omiaan saamaan aikaan mainitunlaisen suojelevan vaikutuksen.

62 Tästä seuraa, että nyt esillä oleva kanne on hylättävä perusteettomana.

**Oikeudenkäyntikulut**

63 Yhteisöjen tuomioistuimen työjärjestyksen 69 artiklan 2 kohdan mukaan asianosainen, joka häviää asian, velvoitetaan korvaamaan oikeudenkäyntikulut, jos vastapuoli on sitä vaatinut. Koska Ruotsin kuningaskunta on vaatinut komission velvoittamista korvaamaan oikeudenkäyntikulut ja koska komissio on hävinnyt asian, komissio on velvoitettava korvaamaan oikeudenkäyntikulut.

64 Työjärjestyksen 69 artiklan 4 kohdan ensimmäisen alakohdan mukaan jäsenvaltiot, jotka ovat asiassa väliintulijoina, vastaavat omista oikeudenkäyntikuluistaan. On siis todettava, että Latvian tasavalta vastaa omista oikeudenkäyntikuluistaan.

Näillä perusteilla yhteisöjen tuomioistuin (suuri jaosto) on ratkaissut asian seuraavasti:

**1) Kanne hylätään.**

**2) Euroopan yhteisöjen komissio velvoitetaan korvaamaan oikeudenkäyntikulut.**

**3) Latvian tasavalta vastaa omista oikeudenkäyntikuluistaan.**

Allekirjoitukset